Г.О. Харламова, канд. екон. наук, асист.

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В статті аналізується ефективність надходжень прямих іноземних інвестицій у галузі промисловості України. Запропонована методика оцінки ефективності інвестиційних надходжень на рівні галузей промисловості.

The efficiency of foreign direct investing in industries of Ukraine is analyzed in the paper. The method for estimation of efficiency of foreign direct investments for Ukrainian industries is proposed.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, ефективність.

Key words: foreign direct investments, efficiency.

Іноземні інвестиції розглядаються сьогодні не лише як засіб отримання доступу до зовнішнього джерела фінансування, а й як засіб забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в геоекономічному середовищі.

Урядовці багатьох країн слідують спеціально-орієнтованій політиці націленій на приваблення прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Найвражаючим прикладом є Ірландія (достатньо розвинута країна), яка спромоглася досягти економічного зростання приблизно на 8% за рік у 90-х роках в основному завдяки ефективному приваблению та розміщенню у країні ПІІ. Така політика мотивована швидко зростаючими ефектами від ПІІ на національні компанії (the spillover effect). Емпіричні дослідження цього явища не змогли повністю пояснити механізм цих ефектів [1-5].

В реаліях України статистичний моніторинг надходжень ПІІ здійснюють різні державні органи, у тому числі і Кабінет Міністрів, однак, досі ще чітко не вирішено не тільки питання впливу тих чи інших факторів на обсяги залучених іноземних інвестицій, навіть не існує єдиної національно-визначеної методики оцінки інвестиційної привабливості регіонів, галузей, підприємств. У попередніх роботах ми вже запропонували комплексний підхід до аналізу інвестиційної привабливості об'єктів України (регіонів, видів економічної діяльності (ВЕД), галузей промисловості), до оцінки інвестиційного клімату України [6-8]. В цій роботі переходимо до визначення ефективності надходжень інвестиційних ресурсів при сталому розвитку країни. Зробимо спробу пояснити фактори, через які ПІІ можуть ефективно впливати на економіку реципієнта при сталому економічному розвитку, використаємо економіко-математичний апарат для оцінки цієї ефективності на рівні галузей промисловості України.

Мету роботи буде реалізовано через наступні *етапи дослідження*:

1) аналіз динаміки надходжень ПІІ в країну;
2) аналіз складових збільшення/зменшення надходжень ПІІ в Україну;

3) підбір факторів, які можуть бути індикаторами ефективності надходжень ПІІ у їх впливі на економіку реципієнта при сталому економічному розвитку;

4) розробка та реалізація методики оцінки ефективності надходжень ПІІ на прикладі галузей промисловості України.

Державне регулювання залучення інвестицій - це процес, що припускає безліч складових, його активізація неможлива без раціонального використання факторів інформаційного, правового, організаційного і економічного забезпечення, які, в свою чергу, при раціональному використанні формують привабливий інвестиційний фон реципієнта. Від інвестиційного потенціалу країни-реципієнта залежать як обсяги залучених ПІІ, так і те, які капітали прийдуть в країну, наскільки гармонійно іноземний капітал „впишеться" у національну структуру економіки, наскільки ефективно країна зможе використати вигоди іноземного інвестування (якою є її адсорбційна здатність). Адекватна та своєчасна оцінка та аналіз інвестиційного клімату реципієнта дозволить формувати оптимальні територіальні та галузеві інвестиційні потоки, знизити ризик інвестування, проводити гнучку і адекватну інвестиційну політику та вдалий інвестиційній маркетинг. Системний моніторинг інвестиційної ефективності об'єктів (регіонів, ВЕД, а в цьому дослідженні - галузей промисловості) з метою об'єктивності, реалістичності та подальшої обґрунтованості необхідно здійснювати, виходячи виключно з інформації, що пропонується офіційною статистичною звітністю, абстрагуючись від суб'єктивності поглядів на змістовність наявної статистичної інформації.

Відсутність статистичних даних за певними показниками чи групами показників на певному рівні (регіональному чи галузевому) вже є, як показує практика, для потенційного інвестора індикатором слабкості або недооцінки цього фактору на даний момент, чи неважливості такого блоку факторів при національному урядовому регулюванні.

Дослідження ефективності ПІІ не можливо без розгляду та аналізу як самої динаміки надходжень ПІІ в Україну, так і за рахунок яких складових відбувається збільшення/зменшення інвестиційних надходжень. Надходження сукупних ПІІ в економіку України мають зростаючий характер (рис. 1) (згідно даних [9]).

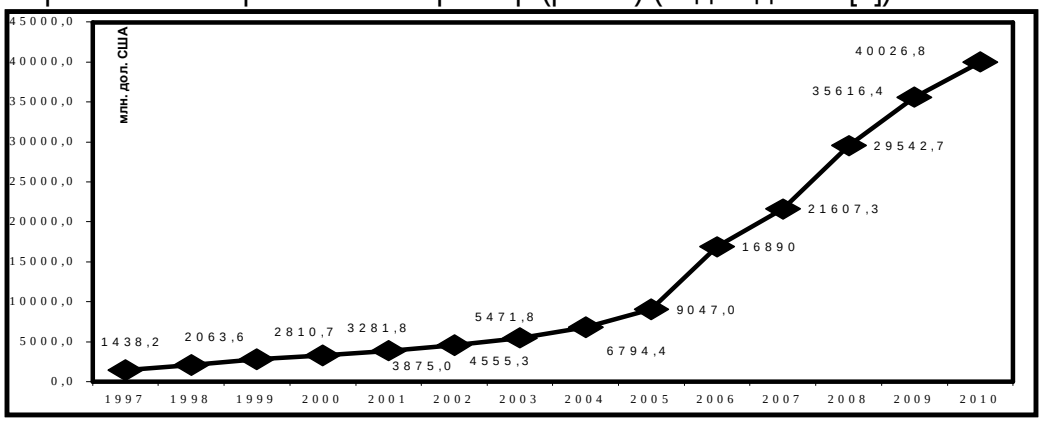

Рис. 1. Надходження ПІІ в Україну за період 1997-2009 рр.

Ця зростаюча тенденція не змінюється не зважаючи на кризову ситуацію в економіці. Хоча обсяг надходжень ПІІ зменшився на половину, і в січні – вересні 2009 року склав 3948,3 млн дол. США, що складає 46,3% обсягу відповідного періоду попереднього року, згідно Держкомстату [9].

Для порівняння, у Польщі – лідируючої країни серед країн ЦСЄ (за формулюванням агенції Рейтарс „most friendly country for FDI") за показником залучення ПІІ – обсяг ПІІ досягнув у 2009 році приблизно 7 млрд. євро, і склав у накопиченні більше 115 млрд. євро і приблизно 3000 дол. США на 1 особу [11]. На кожного ж українця приходиться на порядок менше зарубіжних вкладень, ніж на поляка, чеха чи угорця (табл. 1), за даними [11-12].

Таблиця 1. Обсяги ПІІ на душу населення (кумулятивно), дол. США

	1990	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2009
Чехія	7	331	440	712	832	897	1397	1708	2108	2604	3790	4655	5530	3000	7594	10892
Угорщина	55	543	692	1168	1470	1587	1835	1922	1942	2311	3749	4726	5914	2400	8018	6354
Польща	3	60	98	203	297	377	581	675	870	1010	1253	1580	1591	1200	2600	3000
Словенія	-	480	666	886	1006	1112	1398	1336	1411	1709	2046	2500	2481	2000	3726	7683
Україна				5,2	15,7	27,3	42,2	52,0	64,1	80,1	111	140	177	349	464	774

На другому етапі проаналізуємо баланс інвестиційних надходжень за останні роки (табл. 2). Розрахунки питомої ваги (Р) кожної складової балансу збільшення/зменшення капіталу нерезидента будемо проводити за наступними формулами:

$$P = k_{зб} * 100\% / k_{зб\ заг} \text{ або } P = k_{зм} * 100\% / k_{зм\ заг}$$

де $k_{зб}$ - обсяг збільшення капіталу нерезидента за певною статтею балансу, $k_{зб\ заг}$ - загальний обсяг збільшення капіталу нерезидента, $k_{зм}$ - обсяг зменшення капіталу нерезидента за певною статтею балансу, $k_{зм\ заг}$ - загальний обсяг зменшення капіталу нерезидента.

Розрахунок показує, що найвпливовішими складовими збільшення і зменшення капіталу нерезидента є грошові внески та вилучення грошових, майнових та інших внесків. У 2008 році значний вплив мала курсова різниця, що вказує на певну нестабільність у банковій системі реципієнта.

На третьому етапі – підбір факторів - ми обмежилися лише галузевою диференціацією. Важливу роль має специфіка галузі, в якій планується реалізація інвестиційного проекту. Оцінка **галузевої** інвестиційної ефективності повинна бути узагальненою характеристикою з точки зору перспективності та мінімізації ризику інвестування.

Таблиця 2. Баланс надходжень ПІІ в Україну у 2008-2009рр. за основними складовими*

Показники	2008	2009	**Значення Р**, %	
	млн. дол. США		2008	2009
Капітал нерезидента в Україні на початок відповідного року	29542,7	35616,4		
Збільшення капіталу нерезидента ($k_{зб\ заг}$)	10911,1	5634,6*	100,0	100,0
У тому числі за рахунок:				
грошових внесків	8440,9	5008,9	77,36	88,90
внесків у формі цінних паперів	24,3	19,4	0,22	0,34
внесків за рахунок скасування боргу	13,2	4,5	0,12	0,08
реінвестування доходів	171,9	22	1,58	0,39
внесків у формі рухомого і нерухомого майна	688,0	384,8	6,31	6,83
внесків у формі нематеріальних активів	5,0	28,4	0,05	0,50
придбання корпоративних прав в результаті приватизації державного майна	1,3	2,3	0,01	0,04
інших форм здійснення інвестицій	80,4	164,3	0,74	2,92
Зменшення капіталу нерезидента ($k_{зм\ заг}$)	847,8	941	100,0	100,0
У тому числі за рахунок:				
вилучення грошових, **майнових та інших внесків**	630,4	776,3	74,36	82,50
інших форм вилучення капіталу	217,4	164,7	25,64	17,50
Переоцінка капіталу	-54,2	-33,1		
Втрати капіталу	19,9	60,3		
Курсова різниця долара	-3872,2	-184,4		
Капітал нерезидента в Україні на кінець відповідного року	35723,4	40026,8		

** Обсяги прямих інвестицій, отримані на підставі даних НБУ та ФДМУ (щодо різниці між ринковою та номінальною вартістю акцій, майна тощо, не облікованої у статистичній звітності окремих підприємств) [9])*

Всі показники систематизуємо за складовими інвестиційної ефективності галузі:

- ✔ показники, що впливають на інвестиційний потенціал галузі;
- ✔ показники, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків інвестування у галузь;
- ✔ показники, що визначають інвестиційну активність галузі (табл. 3).

Рекомендуємо для подальшого дослідження взяти до аналізу наступні показники, які не надаються у відкритій офіційній статистиці, а саме:

$\Rightarrow$ група РС: експортно-імпортна складова виробничої діяльності та показники фондів підприємств галузі: експортна частка продукції галузі (% до загального експорту), імпортна частка продукції галузі (% до загального імпорту); коефіцієнт співвідношення експорту до імпорту;

$\Rightarrow$ група НС: професійно-освітній рівень трудових ресурсів;

$\Rightarrow$ група FP: показники власного та статутного капіталу підприємств, банківські показники на галузевому рівні;

$\Rightarrow$ група ER: показники витрат на оплату праці у розрахунку на 1-цю виробленої продукції, загальних витрат на 1-цю продукції;

$\Rightarrow$ зазначені в табл. 3, але не наявні в відкритій офіційній статистиці, і тому не взяті для даного дослідження показники групи EcoR.

Таблиця 3. Показники і фактори для галузей промисловості України

Умовне позначення фактора	Назва фактора	Показники, які входять до означеного фактора	Пояснення
Фактори інвестиційного потенціалу (IP) галузей промисловості			
PC	Виробничий капітал	PC_1 – індекс промислового виробництва, у % до попереднього року; PC_2 – рівень рентабельності операційної діяльності підприємств галузі, (відношення фінансового результату від операційної діяльності до витрат на операційну діяльність), % (розрахунковий показник); PC_3 – оборотні активи підприємств галузі, млн.грн.; PC_4 – фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування, млн. грн.; PC_5 – підприємства, які одержали прибуток від звичайної діяльності, % до загал. кіл-сті підприємств; PC_6 – індекс цін виробників промислової продукції, % до відповідного періоду поперед. року; PC_7 – темпи приросту/зниження обсягів продукції, у порівнянних цінах, у %; PC_8 – індекси продуктивності праці, % до поперед. року; PC_9 – розподіл продукції промисловості, %.	Характеризує стан виробничої сфери, рентабельність діяльності підприємств галузі, фактори комерційної привабливості виробничої діяльності підприємств галузі. Зазначимо, що високий рівень рентабельності є привабливим і вагомим показником для потенційного інвестора.
InP	Інноваційний потенціал	InP_1 – розподіл обсягу реалізованої інноваційної продукції підприємств галузі, % до загал. кількості; InP_2 – кількість підприємств галузі, які здійснювали інноваційну діяльність, % їх загальної кількості; InP_3 – впровадження прогресивних технологічних процесів, од.	Характеризує рівень інноваційної активності підприємств на галузевому рівні.

Продовження таблиці 3

HC	Людський капітал	HC_1 – середньомісячна номінальна плата найманих працівників, у середньому на 1-го штатного працівника, грн.; HC_2 – середньомісячна номінальна плата найманих працівників, % до середнього рівня по економіці; HC_3 – кількість працівників, які працювали в умовах вимушеної неповної зайнятості, працюючи в режимі неповного робочого дня, у % до загальної кількості працівників; HC_4 – використання робочого часу працівників, у % до фонду робочого часу; HC_5 – використання робочого часу працівників, що відпрацьовано в середньому на одного штатного працівника (годин); HC_6 – СОЧ штатних працівників, осіб.	Включає трудовий потенціал галузі, тобто наявність трудових ресурсів та рівень оплати праці робочої сили.
InstP	Інституціональний потенціал	$InstP_1$ – питома вага приватних підприємств в загальній кількості підприємств галузі, %; $InstP_2$ – питома вага державних підприємств в загальній кількості підприємств галузі, %; $InstP_3$ – питома вага колективних підприємств в загальній кількості підприємств галузі, %; $InstP_4$ – питома вага підприємств, спільних із зарубіжними партнерами (юр. та фіз. особами - нерезидентами) у загал. кількості підприємств галузі, %.	Показує тенденції формування відносин власності на підприємствах галузі.
FP	Фінансовий потенціал	FP_1 - об'єм короткострокових кредитів, виданих комерційними банками суб'єктам господарської діяльності, млн. грн.	Враховує показники фінансової діяльності підприємств галузі.
Фактори інвестиційного ризику (IR) галузей промисловості			
ER	Економічні ризики	ER_1 – дебіторська заборгованість галузевих суб'єктів господарювання, млн. грн.; ER_2 – незавершене будівництво, млн. грн.; ER_3 – поточні зобов'язання підпр-ств галузі, млн.грн.; ER_4 – поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями підприємств галузі, млн. грн.; ER_5 – кредиторська заборгованість підприємств галузі, млн. грн.; ER_6 – підприємства, які одержали збиток від звичайної діяльності, % до загал. кількості підприємств галузі; ER_7 – індекс цін виробників промислової продукції, % до відповідного періоду попереднього року.	Відображають негативні тенденції у економічному розвитку галузі, які можуть у подальшому негативно вплинути на її інвестиційну ефективність.

Продовження таблиці 3

EcoR	Екологічні ризики	EcoR – викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, тис. т; EcoR – викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, % до попереднього року; EcoR – викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення у середньому одним підприємством, т.; EcoR - загальні обсяги використання первинного та вторинного палива, у % до загального об'єму.	Відображають рівень екологічної забруднюваності виробництвом галузі, що може супроводжуватися істотними екологічними наслідками та зумовлювати надмірні витрати на екологічні компенсації.
Фактори інвестиційної активності (IA) галузей промисловості			
IF	Інвестиційні притоки	IF_1 – поточні фінансові інвестиції в промислові галузі, млн. грн.; IF_2 – накопичені обсяги ПІІ, млн. дол. США; IF_3 – частка накопичених ПІІ, % у загальному обсязі інвестицій; IF_4 – прямі інвестиції з України в економіку інших країн за галузевими напрямами, тис. дол. США; IF_5 – інвестиції в основний капітал, млн. грн.	Показники інвестиційної активності характеризують ринкову реакцію та означають формування передумов для покращення інвестиційної ефективності галузі у подальшому.
RIA	Ретроспективна інвестиційна активність	RIA_1 - накопичені обсяги ПІІ у галузі, млн. дол. США, станом на попередній рік; RIA_2 – частка накопичених ПІІ у галузі, % у загал. обсязі інвестицій, станом на попередній рік; RIA_3 – прямі інвестиції з України в економіку інших країн за галузевими напрямами, тис. дол. США, станом на попередній рік.	Характеризує „інвестиційне минуле".

Зауважимо, що на галузевому рівні не враховувалася складова „соціальні ризики" через відсутність у відкритій офіційній статистиці даних за показниками, які можна було б віднести до групи ризиків такого виду (напр. кількість страйків на підприємствах галузі, кількість профспілкових організацій у галузі, і т.п.).

Схематично групування показників для оцінки інвестиційної ефективності на рівні галузей промисловості України можна навести наступним чином (рис. 2):

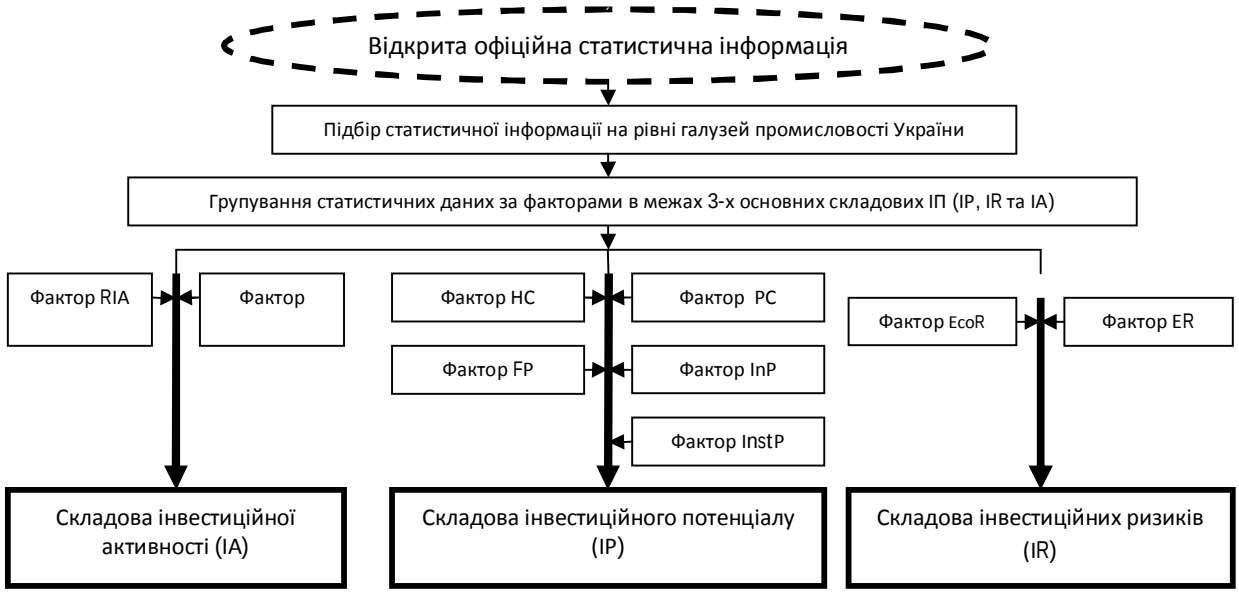

Рис. 2. Схема групування показників для оцінки інвестиційної ефективності на рівні галузей промисловості України (скорочення згідно табл. 3)

На четвертому етапі нашого дослідження процедуру обчислення інтегральної оцінки інвестиційної ефективності на основі формалізації операцій порівняння пропонуємо проводити за 7 кроками (табл. 4).

Таблиця 4. Обчислення інтегральної оцінки інвестиційної ефективності

Крок 1.1.	Підбір статистичних даних: $\{x_{ni}\}$
Крок 1.2.	Стандартизація показників: $x^*_{ni} = x_{ni} / x_n$
Крок 2.	Кореляційно - регресійний аналіз як критерій відбору показника: $\rho \geq \pm 0{,}5$, $\rho \rightarrow max$, виключення мультиколінеарності (впливаюча змінна - показники складових IP та IR, залежна змінна - показник фактора IF)
Крок 3.	Формування бази даних $\{x^*_{ni} : \rho_{x^*ni} \geq \pm 0{,}5\}$ - скоригований та стандартизований набір даних
Крок 4.	Кластеризація об'єктів за кожним показником методом k-середніх кластерного аналізу (k=3 галузей промисловості)
Крок 5.	Застосування на рівні факторів авторської системи ранжування об'єктів
Крок 6.	Застосування на рівні трьох інтегруючих складових IP, IR та IA авторської системи ранжування для надання інтегральної оцінки кожному об'єкту
Крок 7.	Розрахунок ***ефективності реалізації інвестиційного потенціалу об'єкта (E)*** як відношення інвестиційної активності до його потенціалу: $\mathbf{E} = \mathbf{IA}_{t+1} / \mathbf{IP}_t$

Необхідні розрахунки ефективності ПІІ на 7-му кроці (табл.4) проводимо виходячи з наявності причинно-наслідкового зв'язку між інвестиційним потенціалом об'єкта та його інвестиційною активністю. Так, *ефективність реалізації інвестиційного потенціалу об'єкта (E)* оцінюємо як відношення інвестиційної активності в ньому до його потенціалу:

$$E = IA_{t+1} / IP_t$$

де (t+1) вказує на перспективність впливу інвестиційного потенціалу. Оскільки інвестиційні можливості об'єкту (галузі) – його інвестиційний потенціал – більшою

мірою реалізуються, як показують результати регресійного аналізу [7, 13], з певним лагом, то ця обставина враховується у вигляді різниці між t та t+1, що відображає наявність часового запізнення реакції довжиною у один рік (звичайно, можливий і інший часовий період).

Реалізувавши нашу авторську схему (табл. 4), ми можемо продемонструвати зведену таблицю інтегральних оцінок для кожної галузі промисловості за IP, IR, IA та надані їм певні місця у рейтингу (табл. 5), де високий рівень – оцінка 1, середній рівень – оцінка 2, низький рівень – оцінка 3.

Таблиця 5. Характеристики інвестиційної ефективності галузей промисловості

ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ	Інтегральна оцінка					
	інвестиційного потенціалу (IP)		інвестиційного ризику (IR)		інвестиційної активності (IA)	
	Оцінка	Місце	Оцінка	Місце	Оцінка	Місце
Добувна промисловість	3	8	2	9-10	3	5-10
Харчова пром-ть та перероблення с/г продуктів	2	3	2	9-10	1	1-2
Легка пром-ть	3	9-10	1	1-5	3	5-10
Виробництво деревини та виробів з деревини	3	4-7	1	1-5	3	5-10
Целюлозно-паперова, поліграф. пром-ть; видавнича справа	3	4-7	1	1-5	3	5-10
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3	9-10	2	6-8	3	5-10
Хімічна та нафтохімічна пром-ть	3	4-7	1	1-5	2	3-4
Виробництво будматеріалів та інш. неметалевих та мінеральних виробів	3	4-7	1	1-5	3	5-10
Металургія та оброблення металу	2	2	2	6-8	1	1-2
Машинобудування	1	1	2	6-8	2	3-4

Проведемо співставлення „потенціал ↔ ризики”. Залежно від значень інтегральних оцінок IP та IR (табл. 5) побудуємо матрицю 3х3 „IP-IR”, в клітинках якої зазначимо кількість галузей промисловості, які потрапляють до певних зон на перехресті стовпця (IR) та строки (IP) (табл. 6).

Таблиця 6. Матриця співвідношення „IP-IR”

IR / IP	1 низький	2 середній	3 високий	Загалом
1 високий		1		1
2 середній		2		2
3 низький	5	2		7
Загалом	5	5	-	10

Найбільш заповненою (5) виявилася клітинка, до якої потрапили галузі промисловості з низьким інвестиційним потенціалом, хоча і низьким інвестиційним ризиком.

Аналогічно в матриці „IP-IA" найбільш заповненою (6) виявилася клітинка, до якої потрапили галузі промисловості з низькими як інвестиційним потенціалом, так і інвестиційною активністю (табл. 7).

Таблиця 7. Матриця співвідношення „IP-IA"

IA / IP	1 висока	2 середня	3 низька	Загалом
1 високий		1		1
2 середній	2			2
3 низький		1	6	7
Загалом	2	2	6	10

На кроці 7 розраховуємо ефективності реалізації (Е) інвестиційного потенціалу галузями промисловості України (табл. 8).

Таблиця 8. Ефективність реалізації IP галузями промисловості України*

ГАЛУЗІ ПРОМИСЛОВОСТІ	$\mathbf{IA}_{t+1}$	$\mathbf{IP}_t$	$\mathbf{E}_{t+1}= \mathbf{IA}_{t+1} / \mathbf{IP}_t$
Добувна промисловість	3	3	1 = (3/3)
Харчова пром-ть та перероблення с/г продуктів	1	2	0,5 = (1/2)
Легка пром-ть	3	3	1 = (3/3)
Виробництво деревини та виробів з деревини	3	3	1 = (3/3)
Целюлозно-паперова, поліграфічна пром-ть; видавнича справа	3	3	1 = (3/3)
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3	3	1 = (3/3)
Хімічна та нафтохімічна пром-ть	2	3	0,7 = (2/3)
Виробництво будматеріалів та інш. неметалевих та мінеральних виробів	3	3	1 = (3/3)
Металургія та оброблення металу	1	2	0,5 = (1/2)
Машинобудування	2	1	2 = (2/1)

** Оцінки IA_{t+1} розраховані методом k-середніх кластерного аналізу за даними обсягів ПІІ у галузях промисловості станом на (t+1) період, а оцінки IP_t взято з табл. 5.*

Оскільки оцінка 1 є найкращою, а 3 – найнижчою, то значення $\mathbf{E} \leq 1$ вказує на більш повне використання інвестиційного потенціалу об'єкта за рахунок ефективної нейтралізації негативного впливу інвестиційних ризиків та створення організаційно-економічними засобами додаткових ефективних стимулів для інвесторів. Більш пильної інвестиційної стратегії повного використання потенціалу потребує машинобудування. Ця галузь при вдалому інвест-промоушені та необхідних інвест–

стратегіях здатна наростити показники обсягу залучених ПІІ. Як видно, харчова промисловість та металургія є „лідерами" серед галузей промисловості України. Можна підсумувати, що вигоди від ПІІ є позитивними та значними лише у випадку експортно-орієнтованих ПІІ.

Результати дослідження інвестиційної ефективності галузей промисловості України на основі запропонованого в роботі авторського підходу цілком адекватні до реальних тенденцій іноземного інвестування. Це свідчить про те, що запропонований підхід може застосовуватися на практиці при вирішенні конкретних інвестиційних завдань. Головною перевагою нашого підходу є те, що вже на кожному проміжному етапі надається практична інформація для користувача (потенційного інвестора) за складовими інвест-ефективності (інвест-потенціал, інвест-ризик, інвест-активність) об'єкта. Маючи в наявності результати комплексного моніторингу країни, інвестор може оцінити ринок, побачити свою „нишу" та перспективу свого бізнесу на цьому рівні. Зауважимо, що сучасна статистична звітність ще не досконала. Необхідно надавати у відкритому доступі інформацію за всіма показниками інвестиційної діяльності у розрізі не тільки регіонів, видів економічної діяльності, а і галузей промисловості. Національні галузі можуть показувати кращу адсорбційну здатність до прямих іноземних капітальних надходжень на наступний період, і стимулювати більші потоки ПІІ до цих галузей. Країна, яка веде постійний контроль ефективності процесів іноземного втручання в її економіку забезпечує економічну безпеку та проводить соціально-орієнтовану політику відповідальності перед населенням та національним виробником за обрану зовнішню політику уряду.

Література:

1. Aitken, Brian J., and Ann E. Harrison (1999) Do Domestic Firms Benefit from Foreign Direct Investment? Evidence from Venezuela. American Economic Review 89, no. 3 (June): 605–18.

2. Aizenman Joshua and Mark M. Spiegel (2002) Institutional Efficiency, Monitoring Costs, and the Investment Share of FDI. NBER Working Paper No. 9324.

3. Djankov S., and B. Hoekman (2000) Foreign Investment and Productivity Growth in Czech Enterprises. World Bank Economic Review 14, no. 1: 49–64.

4. Blomström, Magnus, and Ari Kokko (1998) Multinational Corporations and Spillovers. Journal of Economic Surveys 12, no. 2: 1–31.

5. Haskel, Jonathan E., Sonia C. Pereira, and Matthew J. Slaughter (2002). Does Inward Foreign Direct Investment Boost the Productivity of Domestic Firms? NBER Working Paper 8724. Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.

6. Чорноус Г.О., Харламова Г.О. Моніторинг інвестиційного клімату України // В кн.: Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. - Д.: ДонНУ, 2004. - С. 300-306.

7. Харламова Г.О. Формування інвестиційного потенціалу трансформаційної економіки України // Актуальні проблеми розвитку підприємницької діяльності в Україні. - К.: ВПЦ „Київський університет", 2003. - Вип. 3. - С. 132-143.
8. Харламова Г.О. Маркетинг країни: промоушн як засіб реалізації інвестиційної стратегії на рівні регіонів України // Економіка: проблеми теорії та практики. - Дніпропетровськ, 2004. - Вип. 196, Т. IV. - С. 759-775.
9. Офіційний Інтернет – сайт: Державний комітет статистики України. - Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua
10. Invest in Poland [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.paiz.gov.pl
11. World Investment Reports 2006-2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unctad.org/WIR
12. Vaknin Sam Global Recession and Foreign Direct Investment in Central and East Europe. – NY: United Press International (UPI), 2005. – 564 p.
13. Харламова Г.О. Нова економічна динаміка у трансформаційних економіках: інвестиції та економічне зростання // Економіст. – 2004. - № 11. - С. 48-51.